

**Schriftelijke vragen ex artikel 37 Reglement van orde voor
de raadsvergaderingen (RvO)**

Datum indiening **4 september 2017**
Volgnummer
Registratienummer **Bij17-489**

Onderwerp
Archeologisch Heerhugowaard

Aan het College,

Inleiding

Onlangs bracht Stichting Oude Hollandse Kerken haar zomerbulletin 2017, nummer 84 uit. Thema: Veenhuizen (nh), de geschiedenis van de familie Brederode, hun binding met de regio Heerhugowaard en de opgravingen in Veenhuizen.

In het daarbij gerelateerde krantenartikel in het Heerhugowaards Nieuwsblad van 13 juli jongstleden geeft wethouder L. Dickhoff meer aan archeologisch onderzoek te willen doen.

N.a.v. dit bulletin en het desbetreffende persbericht vragen wij het college antwoord te geven op onze volgende vragen:

Vragen

1. In welke mate wil de gemeente Heerhugowaard meer doen aan archeologisch onderzoek?
2. Voor cultureel historisch onderzoek, met welke regiogemeenten wilt u dan samenwerken? En waarom precies met deze gemeenten?
3. Voor cultureel historisch onderzoek, met welke andere betrokken organisaties, zoals de Stichting Oude Hollandse Kerken, wilt u intensiever samenwerken?
4. Hoe omschrijft u de positie van het archeologisch centrum Provincie Noord-Holland, het Huis van Hilde met het archeologisch onderzoek in Heerhugowaard en vice versa (gaarne uitleg).
5. Kunt u ook uitleggen hoe deze bovengenoemde samenwerkingen ingericht gaat worden en welke rol de gemeente hier in gaat nemen?
6. Op welke initiatieven, toezeggingen en beloftes vanuit de gemeente Heerhugowaard wacht de Stichting Oude Hollandse Kerken op dit moment, behalve dan op het financiële aspect?

In de Voorjaarsnota 2017 staat bij monumentenzorg een reserveringsbedrag van slechts €10.000 euro voor de jaren 2018 en verder.

7. Geldt deze reserve monumentenzorg ook voor archeologisch onderzoek?
8. Wat bedraagt het structurele budget voor cultuurhistorie?
9. Is cultuurhistorie in uw ogen hetzelfde als archeologisch onderzoek? Zo niet, waar zit dan het verschil in?
10. Welk bedrag denkt de gemeente Heerhugowaard jaarlijks nodig te hebben voor archeologisch onderzoek en bestaat daar een reservering in de begroting van?
11. Heeft de gemeente een 'geactualiseerde' gemeentelijke Archeologische Beleidsadvieskaart?
12. Wanneer komt het college met een voorstel om de hele site van Veenhuizen als gemeentelijk beschermd gezicht aan te wijzen?
13. Naast het kerkje van Veenhuizen en directe omgeving, welke projecten lenen zich in

Heerhugowaard nog meer voor archeologisch onderzoek?

14. Worden bij grote projecten, zoals Middenweg Zuid, Stationsgebied en groot onderhoud van wijken ook bedragen gereserveerd voor archeologisch onderzoek? Zo ja, kunt een lijst per project overleggen met de daarvoor gereserveerde bedragen. Zo nee, waarom wordt dit niet toegepast?

U geeft aan om het bedrijfsleven meer te betrekken bij archeologisch onderzoek.

15. Wat is de status van dit voornemen en hoe moet deze betrokkenheid gezien worden (gaarne uitleg)?

16. Heeft de gemeente Heerhugowaard al eens gedacht aan crowdfunding om archeologisch onderzoek mogelijk te maken? Zo ja, wat is hiervan het resultaat geweest? Zo nee, waarom niet?

Gemeentes of inwoners kunnen bij opgravingen, verbouwingen en tuinieren plotseling geconfronteerd worden met allerlei vondsten van hoge culturele historische en/of archeologische waarde. Wellicht geldt dit voor Heerhugowaard iets minder dan bijvoorbeeld Alkmaar. Op dit moment is het zo geregeld dat deze kosten voor de desbetreffende gemeente of inwoner gedragen moeten worden, namelijk 'de verstoorder betaalt'.

17. In hoeverre kunt u voor deze onvoorziene kosten voor inwoners als gemeente Heerhugowaard garant staan? Kunt u uitleggen welke mogelijkheden er bestaan ter compensatie?

18. In hoeverre kunt de gemeente Heerhugowaard een beroep doen op de provincie Noord-Holland of centrale overheid als het gaat om vergaande kosten voor archeologisch onderzoek?

Conform artikel 37 RvO geeft de ondergetekende hierbij te kennen dat hij/zij een schriftelijk/mondeling antwoord op bovenstaande vragen verlangt binnen dertig dagen na dagtekening.

Lid van de Gemeenteraad Heerhugowaard

Michael Feelders, fractievoorzitter D66 Heerhugowaard

Antwoord van het College

Inleiding

Het college is blij met de aandacht voor de geschiedenis van de familie Brederode en de opgravingen in Veenhuizen. Uw vragen stellen ons in de gelegenheid onze doelstellingen en aanpak op dit belangrijke aspect van onze lokale geschiedenis toe te lichten.

Antwoorden

1. Een belangrijk maar zeer onderschat onderdeel van archeologisch onderzoek is de synthese. Om de vergaarde kennis vanuit een opgraving daadwerkelijk te duiden is het plaatsen in een groter perspectief nodig. De vondsten kunnen bijvoorbeeld worden vergeleken met andere vondsten uit dezelfde (archeologische) regio. Vaak is een multidisciplinaire aanpak gewenst. Het verbinden van uitkomsten van allerlei onderzoeken met elkaar is nodig om de betekenis daarvan voor een gemeente of een streek te kunnen vertellen. Dat gaat verder dan alleen aandacht besteden aan monumenten, archeologie en landschap. Je hebt bijvoorbeeld ook immaterieel, varend en klinkend erfgoed en niet te vergeten de verhalen en gebeurtenissen in het leven van de mensen die er wonen. De oproep voor meer archeologisch onderzoek is dus vooral gelegen in het verder synthetiseren van de uitkomsten.
2. Het onderzoek in Veenhuizen kan een ander licht werpen op de bewonings- en ontginningsgeschiedenis van het Geestmerambacht en West-Friesland. Om die reden kunnen alle gemeenten en organisaties in het gebied relevant zijn om informatie mee uit te wisselen of samen te werken.

3. Zie antwoord bij 2.
4. Het Huis van Hilde is het provinciaal archeologisch depot waar alle bodemvondsten uit de gemeente Heerhugowaard gearchiveerd en bewaard worden. De gemeente heeft een contract gesloten met het Huis van Hilde voor archeologische advisering in het kader van de omgevingsvergunningverlening en het opstellen van archeologische paragrafen in bestemmingsplannen. Daarnaast heeft het Huis van Hilde een rol in het provinciale Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland. Heerhugowaard maakt daar ook gebruik van.
5. De oproep voor samenwerken zoals die zijn gedaan zijn tijdens het minisymposium op 7 juli 2017 dan moet u de gemeentelijke bijdrage zien als een open oproep om een bijdrage te leveren aan de gewenste synthese. De gemeente verwelkomt alle bijdragen die in dat kader ons aangeboden worden.
6. Geen enkele. De samenwerking met de Stichting Oude Hollandse Kerken was gericht op het uitbrengen van het thema nummer en het organiseren van het mini symposium op 7 juli.
7. Het gereserveerde bedrag in de Voorjaarsnota 2017 uit de Erfgoedreserve is bedoeld voor het actualiseren van de gemeentelijke Archeologische beleidskaart.
8. Het structurele gemeentelijke budget voor erfgoed bedraagt € 27.000 per jaar. In de afspraken met de Bibliotheek Kennemerland is opgenomen dat € 6.000 ingezet wordt ten behoeve van het Programma van het Erfgoed Platform inclusief de jaarlijkse Open Monumenten Dag.
9. De begrippen cultuurhistorie, cultureel erfgoed en cultuurhistorische waarden zijn containerbegrippen. Monumenten en archeologie maken er onderdeel van uit. De begrippen zijn tegelijkertijd veel breder. In algemene zin gaat het bij alle drie de begrippen om sporen uit het verleden in het heden, die zichtbaar en tastbaar aanwezig zijn. Dat kunnen voorwerpen zijn in musea, archeologische vondsten, archieven, monumenten en landschappen. Maar ook de daaraan verbonden gebruiken, verhalen en gewoonten. Aldus wordt ook wel onderscheid gemaakt tussen het materieel en immaterieel cultureel erfgoed.
10. Het erfgoed programma wordt in principe binnen het structurele erfgoed budget (zie vraag 8) uitgevoerd. Als er aanleiding toe is, zoals met het Brederodejaar 2016, kan het college de raad een voorstel voor een eenmalig extra budget voorleggen. Ook kan de gemeente bij projecten in de positie van veroorzaker komen. Zie hiervoor het antwoord bij 14.
11. De beleidsnota ERF GOED met bijbehorende beleidskaart is van 2010. Het college is voornemens de nota en kaart te herzien in 2018, mede in het licht van de komende Omgevingswet. Zie ook het antwoord bij vraag 7.
12. Het proces van het actualiseren van gemeentelijke monumenten loopt nog. Naast het actueel maken van de beschrijvingen is het college voornemens om – conform haar bevoegdheid - een aantal nieuwe monumenten aan te wijzen. Het aanwijzen van de hele site van Veenhuizen als gemeentelijk beschermd gezicht maakt daar onderdeel van uit. Het college zal in het eerste kwartaal 2018 de actualisatie afronden. Met een raadsinformatiebrief zal de raad op de hoogte gebracht worden.
13. Recent heeft Henk Komen een nieuwe hypothese gepubliceerd over het ontstaan van de Grote Waard. De Grote Waard zou niet plotseling in 1248 in een noord zuid beweging zijn ontstaan, maar geleidelijker in de 13^e en 14^e eeuw vanuit een veenmeer in noordoostelijke richting. Daarnaast heeft Henk Komen aannemelijk gemaakt dat het dorp Deek een voorloper van het dorp Veenhuizen moet zijn. Deek moet gesitueerd worden op een zuidelijke uitloper van de West-Friese inversie rug (de werflanden ten westen van Veenhuizen). In de actualisatie van de archeologienota en kaart zal worden beoordeeld of dit zou moeten leiden tot een wijziging van de archeologie categorie voor de werflanden.
14. De wetgever heeft een koppeling gelegd tussen archeologische monumentenzorg en ruimtelijke ordening. Die koppeling houdt onder meer in dat B&W zijn om de aanvrager van een omgevingsvergunning (de 'verstoorder') te verplichten om

archeologisch onderzoek te voeren. Het uitgangspunt hierbij is: de verstoorder betaalt. Deze verplichting geldt uiteraard ook als de gemeente de verstoorder is. Bij de uitvoering wordt hier rekening mee gehouden. Er wordt geen afzonderlijke lijst van archeologische onderzoeken van deze projecten bijgehouden.

15. Een grote wens is om de opgegraven fundamenten van de beide kerken in Veenhuizen aan het publiek te kunnen tonen. Het zou fijn zijn als het bedrijfsleven hier een bijdrage aan zou willen leveren.
16. De belangstelling in de erfgoedsector voor crowdfunding groeit. Veel ervaring is er nog niet mee opgedaan. Van de schaarse voorbeelden die er zijn, blijkt het ene initiatief succesvol, het ander niet. Om die reden volgen wij dit onderwerp met belangstelling, maar hebben we in Veenhuizen voor een andere optie gekozen.
17. De wetgever heeft de excessieve kostenregeling geschrapt omdat het onderdeel was van de overgangssituatie bij de implementatie van het Verdrag van Valletta. Nu de integratie van de archeologie in de ruimtelijke ordening vergaand tot stand is gebracht, is ook de voorspelbaarheid van archeologie en de kosten die daarmee verband houden toegenomen. Het vangnet van de rijksoverheid, dat was bedoeld voor 'onverwachte' archeologische vondsten, is niet meer noodzakelijk. Ook het principe dat de 'verstoorder betaalt' is inmiddels gemeengoed en de kosten die hiermee gepaard gaan dienen te worden beschouwd als normaal ondernemersrisico.
18. De provincie Noord Holland kent geen regeling voor vergoeding van (hoge) kosten voor archeologisch onderzoek. De rijksoverheid kent een fonds voor archeologische opgravingen van bijzondere internationale betekenis.